

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 2. srpna 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

VÁLEČNÁ SVĚDECTVÍ ROMŮ A SINTŮ OŽIVAJÍ VE SVĚTOVĚ UNIKÁTNÍ DATABÁZI

Příběhy přeživších Romů a Sintů z českých zemí a ze Slovenska o jejich zkušenostech z doby druhé světové války jsou nyní dostupné na webech www.svedectviromu.cz a www.romatestimonies.com. Právě dnes, v Mezinárodní den památky romských obětí holokaustu, jej uvádějí do provozu vědkyně a vědci z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR. Online databáze je svým zpracováním a možnostmi vyhledávání v celosvětovém měřítku unikátní. Postupně bude obsahovat na 250 svědectví o konkrétních osudech českých a slovenských Romů a Sintů poznamenaných válkou a nacistickými represemi.

Internetová online databáze *Svědectví Romů a Sintů* je výsledkem několikaletého projektu Pražského fóra pro romské dějiny, které od roku 2016 existuje při Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Databáze obsahuje detailní abstrakt každého svědectví v českém a anglickém jazyce, možnost podrobného vyhledávání, zobrazování vybraných událostí na mapách, anotace k použitým zdrojům a glosář vybraných pojmů.

„Klíčovou myšlenkou našeho projektu je zprostředkovat perspektivu samotných Romů a Sintů, jejich osobní a nezastupitelnou zkušenost z druhé světové války, která je stále opomíjeným tématem, i když důsledky válečné genocidy a pronásledování pociťují romské komunity dodnes,“ vysvětluje Kateřina Čapková, vedoucí řídicího výboru Pražského fóra pro romské dějiny při Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. *„I v těch nemnoha publikacích o holokaustu Romů a Sintů totiž často převažuje perspektiva převzatá z dokumentů sepsaných za války státní administrativou a policejními složkami,“* upozorňuje vědkyně.

Historici doufají, že databáze podstatně přispěje k většímu povědomí o genocidě Romů a Sintů. *„Věřím, že bude nezastupitelným zdrojem informací pro badatele, romské komunity, učitele, novináře a jakékoli další zájemce o toto důležité téma,“* dodává historička Kateřina Čapková.

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 970 812

Mgr. **Lucie Fikarová**, Ph.D.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
fikarova@usd.cas.cz
+420 725 949 902

Také proto se tým rozhodl databázi zveřejnit již letos, i když obsahuje zatím asi polovinu všech tištěných svědectví. I tak by již zpracované abstrakty spolu s komentáři vydaly na 335stránkovou knihu, která je v anglické mutaci webu navíc obsažena i v anglické verzi. V dalších dvou letech by měla být postupně vyhledána a zpracována všechna válečná svědectví, která vyšla tiskem a jejichž počet odhadují vědci z ÚSD na 250.

Připomínka romských obětí z 2. srpna 1944

Uvedené datum je smutným výročím konce tzv. cikánského rodinného tábora, který byl součástí komplexu ve vyhlazovacím koncentračním táboře v Osvětimi. V noci z 2. na 3. srpna 1944 bylo více než 4000 převážně německých, českých a polských Romů usmrceno v plynových komorách. Z celkového počtu asi 6500 českých Romů a Sintů se jich z koncentračních táborů vrátilo domů pouhých přibližně 600.

Jednou z nich byla Božena Valdová, jejíž svědectví z roku 1988 je zpracováno v dnes zprovozněné databázi. Do Osvětimi byla transportovaná jako čtrnáctiletá: „*Tak nějak v srpnu jsme potom jeli do Osvětimi. Jelo se osobním vlakem. Zastávka byla jenom v Ostravě, potom už se nezastavovalo nikde. Tenkrát nás vezli naši čeští četníci. Posílali mě pro vodu ti četníci. Oni počítali s tím, že než se vrátím, vlak bude pryč. Jenomže já jsem nechtěla bez rodičů, nechtěla jsem rodiče opustit,*“ lze se dočíst v jejím svědectví. Boženu Valdovou i jejího otce vybrali nacisté v Osvětimi na otročké práce v dalších koncentračních táborech. Jako jediní z rodiny tak válku přežili.

Chápání evropské historie v kontextech

O prezentaci projektu projeví zájem také zahraniční instituce. „*Na podzim budeme databázi a naše další plány s ní představovat v Muzeu holokaustu ve Washingtonu. Náš projekt tamní vědce velmi zaujal,*“ říká Kateřina Čapková s tím, že Pražské fórum pro romské dějiny navázalo spolupráci ohledně databáze také se Středoevropskou univerzitou ve Vídni, kde má o databázi zájem vedoucí oboru romských studií profesorka Angéla Kócze.

Projekt databáze *Svědectví Romů a Sintů* je jedním z výsledků výzkumného projektu excelence Kateřiny Čapkové uděleného Grantovou agenturou České republiky. Vývoj databáze financovala americká nadace Bader Philanthropies a Akademie věd ČR výzkum spojený s databází podpořila v rámci programu Strategie AV21 Globální konflikty a lokální souvislosti.

Pražské fórum pro romské dějiny je akademická platforma, která pomocí mezinárodních konferencí, workshopů, výstav a publikací zprostředkovává a iniciuje akademický výzkum dějin Romů a Sintů v 19. a 20. století a upozorňuje na důležitost studia historie Romů pro komplexní pochopení evropské historie a současnosti. Velký důraz fórum klade také na etické aspekty při výzkumu romských dějin a při jejich zpracování.

Více informací:

Kateřina Čapková, Ph.D.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
capkova@usd.cas.cz

Mgr. Renata Berkyová
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
berkyova@usd.cas.cz

Druhá světová válka očima Romů a Sintů z českých zemí a Slovenska

Svědectví Romů a Sintů

DOMŮ

O DATABÁZI

ZDROJE

GLOSÁŘ

LIDÉ

KONTAKT

CZ | EN | Q

Helena Malíková

Marie Ondrášová

Josefa Štěpánková

Titulní strana online databáze, přístupná je na adrese www.svedectviromu.cz
a www.romatestimonies.com